

Το 1813 στο πομορικό χωριό Ούνεζμα (ακτή της Λευκής Θάλασσας, περιφέρεια Αρχάγγελσκ της Ρωσίας) κήκε ένας ξύλινος ναός. Αποφασίστηκε στη θέση του να ανεγερθεί παρεκκλήσι αφιερωμένο στον άγιο Νικόλαο. Ας τονιστεί ότι η λατρεία του αγίου Νικολάου στην περιοχή Πομόριε ήταν πολύ διαδεδομένη. Θεωρείτο ότι μόνο ο άγιος Νικόλαος μπορούσε να επικοινωνήσει απευθείας, χωρίς μεσάζοντες, με τον Χριστό – για τους Πομόρους, ανθρώπους που ζούσαν από την θάλασσα, ψαρεύοντας, κυνηγώντας θαλάσσια ζώα, κάνοντας εμπόριο με την Νορβηγία, που περνούσαν ολόκληρα εξάμηνα στη θάλασσα διατρέχοντας έναν μόνιμο κίνδυνο ξαφνικού θανάτου και πλήττονταν από θαλασσοταραχές ακόμη και εκείνα μερικά λεπτά που κατά την γνώμη τους μπορούσε να τους εξοικονομήσει ο άγιος Νικόλαος του ήταν πολύ σημαντικά! Σ' αυτά τα μέρη υπήρχε ένας τεράστιος αριθμός ναών αφιερωμένων σ' αυτόν τον άγιο. Υπήρχε ακόμη και ρητό: «33 Νικόλαοι από το Χολμογκόρι μέχρι την Κόλα».

Με την πάροδο του χρόνου, το 1826, στο παρεκκλήσι προστέθηκε το ιερό και η τράπεζα η οποία μετατράπηκε σε εκκλησία και αγιάστηκε. Ο ναός αυτός έχει ενδιαφέρον επιστέγασμα που είχε τη μορφή κύβου. Πρόκειται για μια ιδιόμορφη στέγη που ήταν διαδεδομένη σε μια περιοχή με περιορισμένη έκταση – στις όχθες του ποταμού Ονιέγκα και του κόλπου Ονιέζκι της Λευκής Θάλασσας. Πουθενά αλλού δεν χτίζονταν τέτοιες εκκλησίες.

Η Ούνεζμα δεν ήταν ο μεγαλύτερος ντόπιος οικισμός, ωστόσο ήταν αρκετά μεγάλος: το 1917 εκεί υπήρχαν 99 αυλές και κατοικούσαν 303 άντρες και 336 γυναίκες. Το 1887 στον ναό άνοιξε κατηχητικό σχολείο για τα παιδιά του χωριού. Οι ντόπιοι κάτοικοι παρήγαγαν αλάτι και ψάρευαν. Η αγροτική οικονομία δεν ήταν η κύρια ασχολία των κατοίκων εξαιτίας της ισχνότητας και αγονίας του εδάφους, καλλιεργούνταν μόνο η πατάτα και το κριθάρι.

Μετά την επανάσταση, το 1930, η εκκλησία έκλεισε (ο ιερέας εξορίστηκε στα νησιά Σολοβκι) και στο κτίριο λειτουργούσε μια λέσχη. Κατά τον Δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο στην εκκλησία του Αγίου Νικολάου εγκαταστάθηκε μια μονάδα διαβιβάσεων, στρατιώτες της οποίας έσπασαν τον σταυρό και τον τρούλλο. Μετά τον πόλεμο για κάποιο χρονικό διάστημα στην εκκλησία στεγαζόταν η λέσχη. Ωστόσο ο πληθυσμός εγκατέλειπε αυτά μέρη, απομονωμένα και δύσκολα για ζωή. Η λέσχη έκλεισε και το πρώην κτίριο της εκκλησίας άρχισε να χρησιμοποιείται σαν στάνη. Δεν έγιναν επισκευές, το κτίριο καταστρεφόταν και ο ντόπιος πληθυσμός έπαιρνε σανίδες για δικές του ανάγκες. Το κολχόζ διαλύθηκε εντελώς τη δεκαετία του 1980 και το χωριό που κάποτε έσφυζε από ζωή άρχισε πολύ γρήγορα να ερημώνει.

Τώρα στην Ούνεζμα μόνο το καλοκαίρι μερικά σπίτια κατοικούνται από μερικούς ανθρώπους – απογόνους των κατοίκων του χωριού. Η Ο.Γ.Κούκολεβα, τελευταία κάτοικος που ξεχειμώνιαζε εκεί, πέθανε πριν από τρία χρόνια. Η μεγάλη απόσταση από τις πλησιέστερες οδικές αρτηρίες, ο δύσβατος δρόμος που περνάει μέσα από τα έλη κάνουν αυτό το μέρος απρόσιτο. Η εκκλησία του αγίου Νικολάου ζει τις τελευταίες της μέρες.

In 1813, in the pomoric village Unezhma (White Sea bay, Arkhangelsk oblast, Russia), a wooden church was burnt down. The decision was made to build a chapel in its place, dedicated to St. Nicholas. It is noted that the veneration of Saint Nicholas was widespread in Pomorie. It was considered that only saint Nicholas could communicate directly and unmediatedly with Christ – for the Pomorians, people who made their living from the sea, fishing, hunting sea animals, trading with Norway, spending up to six whole months in the sea always at risk of sudden death and tossed by storms, even those few minutes that, in their view, St. Nicholas could spare them, were very important! In those places, there have been a huge number of churches dedicated to this saint. There even used to be a saying: “33 Nicholas from Holmogori to Kola”.

In the course of the years, in 1826, the sanctuary was added to the chapel, with the altar that was turned into a church and consecrated. This church has an interesting cube-shaped ceiling, a peculiar type of roof that was common in a limited area – on the banks of Onega River and Onezski bay of the White Sea. This was the only place where such churches were constructed.

Unezhma had not been the largest local settlement, but it was quite big: in 1917, there were 99 courts, and the inhabitants were 303 men and 336 women. In 1887, a Sunday school was opened in the church for the kids of the village. The local residents were producing salt and fishing. Rural economy was not the main occupation of the locals, because the soil was poor and barren; only potatoes and barley were grown.

After the revolution, in 1930, the church was closed down (the priest was exiled to Solovki islands) and a club was housed in the building. During the Second World War, a signal corps was installed in St. Nicholas church, and the soldiers broke the cross and the cupola. After the war, the club was housed in the church for a while. However, the local population was leaving those places, as they were isolated and very difficult to live in. The club was closed and the building of the former church started being used as a stable. No repairs were made, the building was suffering great damages and the locals were removing planks for their own needs. The sovkhos was completely dismantled in the 1980s and the village that once used to be full of life, was very soon depopulated.

Now, only a few houses are inhabited in Unezhma during the summer months by some people – descendants of the villagers. O.G.Kukoleva, the last inhabitant who used to spend the winter there, passed away three years ago. The long distance from the nearest motorways, the tough road passing through the marshes, make this place inaccessible. The church of St. Nicholas is heading to the end of its life.

"В 1813 году в поморском селе Унежма (берег Белого моря. Онежский район Архангельской области. Россия) сгорел деревянный храм. на его месте было принято решение построить часовню посвящённую св Николаю. надо сказать, что культ святого Николая в Поморье имел большую силу. считалось, что только св Николай мог обратиться к Христу напрямую, без посредников-для поморов-людей живших морем: рыбной ловлей, добычей морского зверя, торговлей с Норвегией, проводившим по пол года в море, подвергавшимся постоянному риску внезапной смерти, попадавшему в постоянные шторма эти несколько мгновений (по их мнению) которые имел в запасе св Николай были очень важны! этому святому в тех местах было посвящено огромное количество храмов. существовала даже присказка:" от Холмогор до Колы 33 Николы".

По прошествии времени в 1826 году к часовне были пристроены алтарь и трапезная-так она была обращена в церковь и освящена. Крыт данный храм интересным видом завершения-"кубом". это своеобразный вид крыши, который бытовал лишь в очень малом ареале-по берегам реки Онеги и Онежского залива Белого моря. более нигде такие церкви не строили.

Унежма было не самым большим местным поселением. но достаточно крупным: в 1917м году там было 99 дворов, жило 304 мужчины и 336 женщин. в 1887 году при храме была открыта церковноприходская школа для местных детей. местные жители занимались солеварением, рыбной ловлей. сельское хозяйство имело значение не ведущее по причине скудости земли и её неплодородию-выращивали картошку и ячмень.

после Революции в 1930м году церковь закрыли (священника выслали на Соловки)и в её помещении организовали клуб. во время Второй Мировой Войны в здании Никольской церкви расквартировалось подразделение военных связистов-ими был сломан крест и главка. после войны какое то время в здании продолжал работать клуб. но население покидало эти глухие и трудные для жизни места. клуб закрыли, а здание бывшей церкви стали использовать как загон для скота. ремонт не проводился, здание разрушалось, а доски местное население растаскивало для своих нужд. в 1980х годах полностью прекратил своё существование колхоз и некогда шумное село стало быстро безлюдеть.

Сейчас в Унежме в нескольких домах живут только летом несколько человек-потомки унежжан. последняя жительница, зимовавшая там, О.Г. Куколева умерла три года назад. большая удалённость от ближайших путей сообщения, труднопроходимая дорога по болотам сделали это место заповедным. Никольская церковь доживает свои последние дни."